

**FYLKESMANNEN I ROGALAND
UTDANNINGSAVDELINGA**

TILSYN MED GJESDAL KOMMUNE

TIDSPUNKT: Våren 2007   Vår ref: 07/230

**KOMMUNEN SI
ADRESSE:** Gjesdal kommune, Postboks 115, 4339 ÅLGÅRD

KOMMUNEN: 1122

TILSYNSGRUPPE: Kjell Ivar Dversnes og Vivild Omdal Bredal

**KONTAKTPERSON
I KOMMUNEN:** Rådgivar Per Arne Erga

Heimel for tilsynet:

Opplæringslova § 14-1 andre og tredje ledd, jf. delegasjonsrundskriv F-16/04 frå Utdannings- og forskingsdepartementet og delegasjonsbrev datert 02.03.05 frå Utdanningsdirektoratet.

Tema for tilsynet:

Tilsynet skal kontrollere om skoleeigar oppfyller lova sine krav til gratis grunnskoleopplæring, jf. opplæringslova § 2 - 15, og om skoleeigar har eit forsvarleg system for å ivareta lovkravet, jf. opplæringslova § 13-10 andre ledd.

Fylkesmannen avdekte følgjande under tilsynet:

- **Avvik 1: Gjesdal kommune har ikkje eit system som hindrar at det blir kravd inn eigenbetaling ved arrangement i skolens regi.**
- **Avvik 2: Gjesdal kommune har omgått gratisprinsippet ved å gi kollektiv permisjon for elevar ved turar**

Merknad :

- **Gjesdal kommune har uklar praksis omkring gåver**

Kjell Ivar Dversnes
tilsynsleiar

Vivild Omdal Bredal
Førstekonsulent

Innhald:

1. Innleiing
2. Dokumentgrunnlag
3. Gjennomføring
4. Avvik
5. Merknader

1. Innleiing

Rapporten er utarbeidd etter tilsyn i alle kommunar i Rogaland.

Det blei ført tilsyn med:

- Opplæringslova § 2-15

Formålet med tilsynet var å vurdere om kommunane følgjer regelen om rett til gratis offentlig grunnskuleopplæring i opplæringslova 2-15, og om skoleeigar har eit forsvarleg system for å ivareta lovkravet, jf. opplæringslova § 13-10 andre ledd.

Tilsynet inngår som ein del av tilsynsverksemda hos Fylkesmannen og er heimla i opplæringslova § 14-1, jf. rundskriv F-06-04 og delegasjonsbrev av 02.03.05 frå Utdanningsdirektoratet

Tilsynsteam og tilsynsmetode

Tilsynsteamet hos Fylkesmannen har bestått av førstekonsulent Vivild Omdal Bredal og rådgivar Kjell Ivar Dversnes.

Fylkesmannen gjennomfører tilsyn etter ulike metodar. Tilsynet blei denne gangen gjennomført ved spørjeskjema til alle kommunane, der vi bad kommunane svare på konkrete spørsmål vedrørande gratisprinsippet.

Desse spørsmåla blei stilte:

1. Korleis informerer kommunen/skolane dei føresette om retten til gratis grunnskuleopplæring?
2. Korleis finansierer kommunen/skolane andre aktivitetar/ekskursjonar som blir gjennomførte i regi av skolen? Krev nokre aktivitetar at elevane har særskilt utstyr?
3. Korleis blir eventuelle avslutningsturar eller - samlingar for 10. årsteg organiserte og finansierte?
4. Praktiserer skolane i kommunen ordningar med til dømes "klassekasse"? Korleis blir dette i tilfelle organisert, og korleis blir midlane brukte?
5. Har kommunen utarbeidd felles retningslinjer for korleis skolane skal følgje opp § 2 - 15, og er desse rutinane i tilfelle skriftleggjorde?
6. Korleis sikrar kommunen seg kjennskap til skolane sin praksis i forhold til Opplæringslova § 2 - 15?

Eventuelle funn ved tilsynet blir formulerte som avvik og/eller merknader.

- **AVVIK** blir definert som mangel på oppfylld av krav fastsett i eller i medhald av lov eller forskrift.
- **MERKNAD** gjeld tilhøve som ikkje blir omfatta av definisjonen for avvik, men som Fylkesmannen meiner det er nødvendig å påpeike slik at kommunen kan betre forholda.

Forhold som er definerte under avvik, **skal** utbetrast innan 15. september 2007. Forhold som er definerte under merknad, bør utbetrast.

2. Dokumentgrunnlag

Følgjande dokument er lagde til grunn:

- Opplæringslova av 17. juli 1998
- Forskrift til opplæringslova
- Ot. prp. 94 (2001-2002)
- Inst. O. nr. 43(2002-03)
- Rundskriv F-14-03
- Brev frå Fylkesmannen til kommunane 15.1.07
- Oppfølgingsbrev frå Fylkesmannen til kommunane 29.3.07
- Svar frå kommunane på brev av 15.1.07 og 29.3.07

3. Gjennomføring

Tilsynet omfatta følgjande aktivitetar:

Varsel om brevtilsyn:	15.01.07
Oppfølgingsbrev:	29.03.07
Utdjupande svar frå kommunane:	våren 2007
Sakshandsaming hos fylkesmannen:	mai - juni 2007

4. Avvik

- **Avvik 1: Gjesdal kommune har ikkje eit system som hindrar at det blir kravd inn eigenbetaling ved arrangement i skolens regi.**

Avvik frå: Opplæringslova § 2-15, jf. opplæringslova § 13-10

Lovkommentar:

Gratisprinsippet inneber at kommunen ikkje kan krevje betaling for undervisningsmateriell og aktivitetar som er nødvendige for å gjennomføre grunnskoleopplæringa i samsvar med lov og forskrift. Døme på slike aktivitetar er utgifter til transport, kost og losji i samband med leirskoleopphald eller andre tematurar, og eventuelle transportutgifter eller utgifter til

inngangsbilletter ved ekskursjonar og nødvendig transport i skoletida til symjehall og bibliotek.

Kommunen kan heller ikkje krevje at elevane eller deira føresette skal dekkje utgifter til aktivitetar som går føre seg utanom ordinær skoletid, når desse aktivitetane er ledd i at skolen gjennomfører oppgåvene i samsvar med lov og forskrift.

Avviket er basert på følgjande observasjon:

I følgje turreglementet frå kommunen blir det arrangert turar der det er aktivitetar som føresett at elevane betaler. Det kan ikkje krevjast eigenbetaling på slike turar.

- **Gjesdal kommune har omgått gratisprinsippet ved å gi kollektiv permisjon for elevar ved turar**

Avvik frå: Opplæringslova 2-15, jf § 2-11

Lovkommentar:

Ordlyden i § 2-11 regulerer ikkje permisjonar for grupper av elevar. Paragrafen kan ikkje brukast når turen er ein del av grunnskoleopplæringa. Omsynet bak regelen er at det skal vere råd for føresette å ta ut elevane frå den obligatoriske grunnskoleopplæringa utanom skolens ferier. Både ordlyden og omsynet bak regelen tilseier at regelen ikkje kan brukast tilei omgåing av gratisprinsippet. Kommunen kan derfor ikkje innvilge permisjon for ei gruppe elevar med heimel i opplæringslova §2-11.

Avviket er basert på følgjande observasjon:

Kommunen opplyser i sin informasjon til Fylkesmannen at elevane får kollektivt fri ved tur ut over to dagar og ved sauaskiljing.

5. Merknader

- **Gjesdal kommune har uklar praksis omkring gåver**

Ut frå opplysningane kommunen har gitt, er det uklart om dugnadsarbeid og økonomisk innsamling av midlar er reelt frivillige.